

REFERAT PRI PREDMETU ZGODOVINA

CELJSKI GROFJE

Celjski grofje so v 200 letih zrasli v daleč najvplivnejšo rodbino, izbirajoč z današnjega slovenskega ozemlja preden so dosegli zenit svojega vpliva s poroko ženske potomke s cesarjem Svetega rimskega cesarstva, kmalu zatem pa z zahrbtnim umorom zadnjega moškega potomca l. 1456 izumrli.

Družina je prvič omenjena ok. l. 1125, kjer so imenovani po Savinski dolini kot gospodje iz *Saunije* (nem. *von Soune*), l. 1173 pa kot *Žovneški gospodje* (nem. *von Sannegg*) po gradu Žovnek. Sam grad stoji na vzpetini (409 m n.v.) blizu Braslovč v Savinjski dolini. Grad se je dal odlično braniti in je bil dobro utrjen. Celjski grofje pa so ga vzdrževali tudi po tistem ko so svoj sedež preselili na Celjski grad.

Kot prvi Žovneški se pojavi Gebhard I., dve leti kasneje, l. 1146 pa Leopold I., ki je bil mogoče njegov brat ali sin. Naslednji Žovneški, ki nam je znan je Gebhard II. Od njega naprej so imeli Žovneški svoj sedež na gradu Žovnek. Gebhard II. je imel dvoje sinov Liutpolda II. in Konrada I., ki je bil med drugim tudi viteški pesnik.

Na neki listini, ki jo je izdal oče Gebhard, se nahaja tudi Konradov pečat, v pečatni podobi pa se nahaja prvi znani grb Žovneških, za katerega vemo, da je imel eno rdečo prečko v belem polju. Ta grb je Konrad spremenil tako, da se na njem odtlej pojavljata dve rdeči prečki v belem polju, in tak grb spremlja Žovneške vse do njihovega dviga v celjske grofe, ko združijo grba Žovneških in Vovbrških.

Žovneški so se konec 13. st. v neki bitki postavili na stran Habsburžanov in tako se je začel njihov vzpon. L. 1308 so z izročitvijo svojih posesti Habsburžanom in prejemom le-teh nazaj v fevd so postali njihovi vazali.

Po izumrtju Vovbrških l. 1333 so Žovneški podedovali njihovo posest in s tem tudi Celje, kamor so preselili svoj sedež. L. 1341 jim je cesar Karel IV. Luksemburžan podelil dedno dostojanstvo celjskih grofov. Tako je bil zadnji Žovneški gospod ter hkrati prvi celjski grof Friderik I., pravnuk Konrada I. Po Friderikovi smrti sta očetovo delo nadaljevala sinova Ulrik I. in Herman I., ter Ulrikov sin Viljem. Že v tem času je nova dinastija dosegla široke mednarodne zveze. Viljem se je poročil v poljsko kraljevo družino, Herman I. pa s hčerko bosanskega bana. Celjani so denar služili predvsem z najemništvom in trgovino na dolge razdalje. Viljem se je poročil v poljsko kraljevo družino, Herman I. pa s hčerko bosanskega bana.

Najbolj so se celjski grofje povzdignili za časa Hermana II. Ker so bili takrat Habsburžani v laseh sami s seboj, so bile razmere ugodne za krepitev teženj po samostojnosti raznih velikašev. Herman II. je pri dvigu odlično izrabil nasprotje med Luksemburžani in Habsburžani. L. 1396 se je udeležil bitke pri Nikopolju (danes Bolgarija), kjer je krščanska vojska sicer doživela popoln poraz, vendar je Herman v bitki rešil cesarja Sigismunda ujetja in gotovi smrti. Poslej se je povezoval z njim, in začel se je pohod Celjanov. Sigismund mu je podelil velika posestva na Hrvaškem ter čast dalmatinskega, hrvaškega in slavonskega bana. Sigismund se je l. 1405 poročil s Hermanovo hčerko Barbaro Celjsko.

Barbara in Sigismund sta se l. 1401 zaročila, 4 leta kasneje pa poročila. Prva leta po poroki se je Barbara v veliki meri zadrževala v Slavoniji. Sigismund se je tedaj boril v Bosni, zmago pa je slavil v Budimu, kjer sta skupaj z Barbaro leta 1408 ustanovila znameniti viteški red Zmaja. Po slabih sedmih letih zakona, ki jih je kraljevi par preživel na Ogrskem, se je konec leta 1412, zaradi vojne z Benetkami Sigismund moral odpraviti v Severno Italijo. Od konca tega leta sta zakonca dolga obdobja živela ločeno, vsak s svojim dvorom. Leta 1409 je Barbara rodila Sigismundu njunega edinega otroka, hčer Elizabeto, ki se je kasneje poročila z avstrijskim nadvojvodo Albrehtom Habsburškim. Barbara je po soprogovi smrti l. 1437 do svoje smrti živela v češkem mestu Mělník, kjer se je ukvarjala z alkimijo. Umrla je 11. julija 1451 na Melniku in je pokopana v Pragi.

L. 1418 so Celjani dedovali po Ortenburžanih, pridobili so veliko ozemlja na koroške in kranjskem. Pet let kasneje se je vojvoda Ernest Železni odpovedal fevdalnemu gospostvu nad Celjani, s tem so postali državni velikaši. Herman II., je pogledoval tudi proti Ogrski, Hrvaški in Bosni.

L. 1436 je cesar Sigismund povzdignil celjske grofe v državne kneze ter iz njihovih posestev ustvaril dva vojvodstva fevda; grofiji Celje in Ortenburg- Strmec. S tem so se otresli habsburške nadoblasti. Na tleh nemške države so imeli 48, v Slavoniji pa okrog 30 gospostev. Sledila je fevdalna vojna s Habsburžani, saj slednji niso priznavali njihove enakopravnosti. Končala se je šele l. 1443 s podpisom dedne pogodbe. Bistvo njenih določil je bilo sledeče; če v moški liniji izumrejo Celjski, dobijo vse njihove posesti v Cesarstvu Habsburžani, če pa izumre ta, dobi celjski knez vsa njihova gospostva v Istri ter delu Kranjske in Štajerske.

Hermanov sin Friderik II., je zavoľjo večjega vpliva poročil vplivno plemkinjo Elizabeto Frankopansko. 1422 je Elizabeta Frankopanska nenadoma umrla prav v noči, ki sta jo v Hermanovem poskusu pomiritve zakonca prebila skupaj v Krapini. Še pred smrtjo Elizabete se je Friderik zapletel v romanco z Veroniko Deseniško, zato so se pojavile nepreverjene ljudske govorice (ki so danes znanstveno dokazano zavrnjene), da je Friderik ženo umoril in sicer zato, da bi se lahko poročil s svojo novo izbranko. Poroka z Veroniko Deseniško je bila sporna, ker je bila nižjega plemiškega rodu. Prav v povezavi z njo so se razvila velika nasprotja med Hermanom in njegovim sinom. Herman II. je bil zaradi vseh teh dogodkov jezen, ker je bila čast celjske dinastije s Friderikovimi dejanji omadeževana, in ker je imel s Friderikom druge načrte. Herman je Friderika leta 1425 zaprl v stolp na gradu Ojstrica. Med

tem, ko je bil Friderik II. že v ujetništvu pri svojem očetu, so Hermanovi ljudje iskali Veroniko, ki se je nekaj časa skrivala v divjini, nekaj časa pa preživela skrita na nekem gradu. Ko so jo ujeli in privedli v Celje, jo je Herman II. obtožil, da ga je hotela zastrupiti, in da je s čarovništvom obnorela njegovega sina, da jo je poročil. Veronika je imela dobrega zagovornika, zato jo je sodišče na političnem procesu oprostilo krivde, kljub temu pa jo je dal Herman II. zapreti v grad Ojstrico, kjer so jo kmalu umorili tako, da so jo utopili v kadi. Friderik ni bil dolgo v zaporu, saj je leta 1426 umrl njegov edini še živeči brat Herman III. Friderik je bil odtlej edini možni prestolonaslednik, zato ga je Herman dal osvoboditi.

Po smrti Hermana II. sta bila 30. novembra 1436 Friderik II. in njegov sin Ulrik II. povišana v kneza. V nasprotju s svojim delovanjem do leta 1435 je Friderik dejavno politiko v obdobju od 1435 do svoje smrti v letu 1454 večinoma prepuščal sinu Ulriku.

Zadnji celjski grof Ulrik II., je pogled usmeril proti Ogrski, kjer je dobil skrbništvo nad mladoletnim Ogrskim kraljem Ladislavom Posmrtnim. Ogrsko plemstvo se je vplivu Celjanov upiralo. L. 1456 se je Ulrik odpravil v Beograd, ki so ga oblegali Turki. Tam so ga ubili ogrski plemiči pod vodstvom Ladislava Hunjadija. Brez moškega naslednika so po kratki vojni njihova ozemlja, kot je določala dedna pogodba, prevzeli Habsburžani, ki so nadaljevali svoj vzpon. Na pogrebu zadnjega Celjana so odmevale besede: »*Danes grofje celjski in nikdar več.*«

Politika Celjanov je bila obrnjena predvsem proti jugovzhodu, bili pa so vpleteni tudi v ogrsko, češko in avstrijsko politiko. Njihovo poreklo ni točno znano, viri pa nam pričajo, da so povečini govorili tako nemško kot slovensko. Najverjetneje se niso imeli niti za Nemce niti za Slovane, Slovence, temveč je prevladovala deželna identiteta, torej so bili sami zase pravzaprav Štajerci.

To bi bilo vse, hvala, da ste me poslušali.

viri: (glej poseben list)